

IJTIMOIIY PEDAGOGIKANING MAKTAB YOSHIDAGI BOLALAR BILAN ISH YURITISHI

*Anorov Odiljon Abduxalil o'g'li
Abdiyeva Xusnora Shokir qizi
UMFT universiteti, Psixologiya
yo'nalishi talabalari*

Annotatsiya: Ushbu maqola ijtimoiy pedagogikaning maktab yoshidagi bolalar bilan ishlash jarayonini chuqur tahlil qiladi. Unda ijtimoiy pedagogikaning asosiy vazifalari, maktab yoshidagi bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanish xususiyatlari, bolalar muammolarini aniqlash va yechish usullari, shuningdek, zamonaviy pedagogik metodlar yoritilgan. Maqola shuningdek, maktabda bolalar bilan ish jarayonida samarali pedagogik yondashuvlarni va amaliy tajribalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy pedagogika, maktab yoshi, bolalar, pedagogik ish, ijtimoiy rivojlanish, psixologik yordam

Kirish

Ijtimoiy pedagogika – bu bolalarning ijtimoiy va psixologik rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan ilmiy va amaliy soha bo'lib, maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashda muhim rol o'ynaydi. Hozirgi zamonda maktab yoshidagi bolalar turli ijtimoiy va psixologik muammolarga duch kelmoqda. Masalan, oilaviy nizolar, otalarning ish bilan bandligi, maktabdagi stress, do'stlar bilan kelishmovchiliklar, internet va axborot texnologiyalarining salbiy ta'siri kabi omillar bolalarning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois, ijtimoiy pedagogning vazifasi nafaqat bolalarga bilim berish, balki ularni ijtimoiy muhitga moslashuvini qo'llab-quvvatlash, xulq-atvorini shakllantirish, hissiy va psixologik salomatligini nazorat qilishdir.

Maktab yoshidagi bolalar – bu rivojlanish jarayonida bo'lgan shaxslar. Ular yangi bilimlarni qabul qilish, do'stlar bilan muloqot qilish, guruh ichida o'zini tutish qoidalarini o'rganish bilan shug'ullanadi. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy pedagogning ishi bolalarning nafaqat akademik rivojlanishini, balki ularning ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ham qo'llab-quvvatlashga qaratilgan.

Ijtimoiy pedagogikaning asosiy vazifalari

Ijtimoiy pedagogikaning asosiy vazifalari maktab yoshidagi bolalar bilan ishlash jarayonida bir nechta asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi.

Bolalarni ijtimoiy rivojlanishi bilan qo'llab-quvvatlash

Maktab yoshidagi bolalar doimiy ravishda yangi bilim va ko'nikmalarni o'rganadi. Shu jarayonda ular ijtimoiy qoidalar, me'yorlar va jamiyatda to'g'ri

muomala qilishni o'rganadi. Ijtimoiy pedagoglar bolaning ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishga, masalan, do'stlik munosabatlarini rivojlantirish, guruh ishlarida faol bo'lish va konfliktlarni hal qilishni o'rgatadi. Bu vazifa bolaning jamiyatdagi moslashuvini ta'minlashda muhim hisoblanadi.

Psixologik va hissiy holatni tahlil qilish

Bolalar turli vaziyatlarda stress va hissiy zo'riqishlarga duch keladi. Ijtimoiy pedagoglar bolalarning hissiy holatini kuzatadi, ularni qo'llab-quvvatlaydi va kerak bo'lganda psixologik yordam ko'rsatadi. Masalan, agar bola o'quv jarayonida qiynalayotgan bo'lsa yoki oilaviy muammolar sababli ruhiy tushkunlikka tushsa, pedagog shaxsiy suhbatlar, psixologik treninglar yoki guruh mashg'ulotlari orqali yordam beradi.

Oilaviy va maktab muhiti bilan hamkorlik qilish

Ijtimoiy pedagoglar oilalar bilan yaqindan ishlaydi, ota-onalarni bolaning rivojlanishi va muammolari haqida xabardor qiladi. Shu bilan birga, maktab bilan hamkorlik bolalarning ta'lim jarayonidagi muammolarni erta aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi. Bu vazifa bolaning ijtimoiy muhitini yaxshilashga va ularni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Ijtimoiy muammolarni oldini olish va ularni yechish

Bolalarning ijtimoiy muammolari: do'stlar bilan kelishmovchilik, zo'ravonlik, internetdagi zararli kontentlar, yolg'izlik va boshqa ijtimoiy tahdidlar bo'lishi mumkin. Ijtimoiy pedagoglar ushbu muammolarni aniqlash, oldini olish va bartaraf etish bo'yicha faol ish olib boradi. Bu jarayonda pedagoglar maslahat berish, guruh mashg'ulotlari tashkil etish, bolalarni ijtimoiy loyihalarda ishtirok etishga jalb qilish kabi usullardan foydalanadi.

Maktab yoshidagi bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishi

Maktab yoshidagi bolalar 6–15 yosh oralig'ida bo'ladi va ularning rivojlanishida bir nechta xususiyatlar ajralib turadi.

Kognitiv rivojlanish

Bolalar mantiqiy fikrlash, tahlil qilish, sabab-oqibat aloqalarini tushunish va yangi bilimlarni qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu davrda pedagoglar bolalarga faqat fan bilimlarini berish bilan cheklanmay, ularning muloqot va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishga ham e'tibor qaratadi.

Ijtimoiy ko'nikmalar

Bolalar do'stlar bilan munosabatlarni o'rganadi, guruh ichida o'zini tutish qoidalarini o'zlashtiradi. Bu bosqichda ijtimoiy pedagoglar bolalarga to'g'ri muloqot qilish, hamkorlik qilish, kelishmovchiliklarni hal qilish va guruh ishlarida faol bo'lish ko'nikmalarini o'rgatadi.

Emotsional rivojlanish

Bolalar his-tuyg'ularini boshqarish, o'zini ifoda etish va stress bilan kurashishni o'rganadi. Ijtimoiy pedagoglar psixologik treninglar, o'yin mashg'ulotlari, guruh mashg'ulotlari va individual suhbatlar orqali bolalarning hissiy barqarorligini oshirishga yordam beradi. Bu esa ularning maktab va jamiyatga moslashuvini kuchaytiradi.

Ijtimoiy pedagogik ishning metod va usullari

Ijtimoiy pedagogik ish samarali bo'lishi uchun bir nechta metod va usullardan foydalanadi.

Individual ish

Pedagog bolani individual tarzda o'rganadi, uning psixologik holatini aniqlaydi, qobiliyatlari va muammolarini o'rganadi. Shu asosda shaxsiy rivojlanish rejalari tuziladi, zarurat bo'lganda individual maslahat va psixologik yordam ko'rsatiladi.

Guruh bilan ishlash

Guruh mashg'ulotlari bolalarda hamkorlik, ijtimoiy muloqot va jamiyatga moslashish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ijtimoiy pedagoglar bolalarni o'yinlar, treninglar, guruh loyihalari va muammolarni birgalikda hal qilish mashg'ulotlariga jalb qiladi. Bu jarayon bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi.

Oilaviy ish

Ijtimoiy pedagoglar ota-onalar bilan muntazam muloqot qiladi, oilaviy muammolarni aniqlaydi va ularni hal etishga yordam beradi. Maslahatlar, treninglar va maslahat uchrashuvlari orqali oilaning tarbiyaviy muhitini yaxshilashga qaratilgan ishlar olib boriladi.

Maktab bilan integratsiya

Ijtimoiy pedagog maktab o'qituvchilari va ma'muriyati bilan yaqindan ishlaydi. Bu bolalarning o'quv jarayonidagi muammolarini erta aniqlash va ularni bartaraf etishga yordam beradi. Shu bilan birga, pedagoglar maktabda ijtimoiy loyihalar va tadbirlar tashkil etib, bolalarning jamiyatga moslashuvini kuchaytiradi.

Xulosa

Ijtimoiy pedagogika maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashda juda muhim ahamiyatga ega. Bu soha bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ularni ijtimoiy muhitga moslashtirish va turli muammolardan himoya qilishga qaratilgan. Ijtimoiy pedagogik ish individual, guruh va oilaviy metodlarni o'z ichiga oladi, shuningdek, maktab bilan yaqindan hamkorlikni talab qiladi. Samarali pedagogik yondashuv bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatli va barkamol shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.

2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Haydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.